

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Всеукраїнська наукова конференція “Авраамічні релігії в Україні: історія, етнокультурні взаємовпливи, міжконфесійні взаємини” / Галич, 2013

Тема взаємин християнства, ісламу, юдаїзму та караїмізму – спільного і відмінного в них, конструктивного і конфліктного у стосунках цих релігій – збирала у Галичі 24 травня 2013 р. релігієзнавців нашої держави на науковій конференції “Авраамічні релігії в Україні: історія, етнокультурні взаємовпливи, міжконфесійні взаємини”.

Уже до початку події Інформаційно-видавничий відділ Національного заповідника “Давній Галич” видав матеріали конференції, що містять 66 розвідок філософського, загальноісторичного та краєзнавчого характеру. Однак це не завадило науковій дискусії, що розгорнулася вже на місці. Передусім варто наголосити на значущості обраної теми. Адже навіть на 22-му році незалежності взаємини релігій авраамового кореня аж ніяк не перебувають на першому плані зацікавлень серед загалу вітчизняної наукової спільноти. Означена конференція – одна з перших спроб комплексного охоплення теми.

Обговоренню рамок проблематики сприяли оприлюднені під час пленарного засідання доповіді П. Яроцького “Інституалізаційна парадигма «авраамічні релігії» в теологічній концепції II Ватиканського собору: світовий і український вимір”, а також С. Кияка “Проблеми діалогу авраамічних релігій у світлі Другого Ватиканського собору”. Увага обох дослідників до значущості рішень згаданого собору є знаковою. Бо саме документи собору спричинили докорінні зміни – “поворот на 180 градусів” – у ставленні Католицької церкви до тих нехристиянських релігій, які, однак, виводять корені зі спільного з християнством джерела – одкровення Божого Авраамові.

Суспільні умови й перспективи розгортання діалогу християн, мусульман та юдеїв країни досліджує у статті “Духовна Україна в контексті світових релігійних процесів” Л. Филипович. Суттєвими для розуміння ситуації є зауваження, що християни України становлять приблизно 1,3 % християнської спільноти Землі; мусульмани – 0,07 % мусульманської умми; юдеї – 0,74 % чисельності євреїв. Релігійною мережею Україна дорівнює будь-якій розвинутій європейській державі, а деякі з них навіть випереджає, як констатує релігієзнавець. Водночас ані християни, ані мусульмани та юдеї нашої держави не представлені як самостійна сторона у світовому релігійному полі. Понад те, держава Україна явно недооцінює потенціал солідарності вірних та можливість їхнього вагомого внеску у становлення країни, її популяризацію. Проблему звуження міжконфесійних відносин до міжцерковних порушує у публікації “Міжконфесійні відносини: теоретична сутність і практичні проблеми” М. Бабій.

Моральному потенціалові етики авраамічних релігій присвятили дослідження С. Білоус – “Моральнісний потенціал християнської етики в освітній системі України”, І. Булига – “Релігійна толерантність в сучасному українському суспільстві”, М. Дойчик – “Релігійний вимір гідності людини у західній християнській філософії”, Г. Величко – “Формування християнської моралі на прикладі біблійних матеріалів”, К. Влас – “Соціальна доктрина Римо-католицької церкви та її реалізація в сучасній Україні”. До цієї ж групи належать роботи І. Креховецького “Українська церква та європейська культурна єдність”, В. Мороза “Учення про обов’язки мирян у суспільно-політичному житті сучасної України”, Н. Скрипник “Моральна парадигма митрополита А. Шептицького в контексті католицької антропології”. Увагу привертає те, що предметом філософського осмислення стала передусім релігійна етика християнських конфесій. Інші авраамічні релігії були представлені під час конференції передусім в їх історичному вимірі.

Рефлексії з приводу звинувачень християнства в антиекологічності, що лунають у сучасному світі, можна зустріти у роботі М. Чикарської “Християнство та екологія”. Жваві дебати викликала доповідь С. Абрамовича “Категорія прекрасного в світі Біблії”. Учений-філолог виходить за рамки осмислення біблійної естетики у сферу етики та взаємовідношення естетичних й етичних понять у суспільній практиці. Подібний кут зору, як ішлося під час дискусії, наштовхує на думки про естетизацію сучасного культурного простору на шкоду для етичних вимірів суспільного буття, заданих у різній мірі та в різні способи авраамічними релігіями. Понад те, глобальні, а часто й загальноукраїнські, соціальні процеси можна, відштовхуючись від розмислів С. Абрамовича, схарактеризувати як світоглядні рецидиви поганства або ж неопоганство. А це вже – справжній виклик для всіх авраамічних релігій.

Насамкінець наголосимо, що особливою частиною наукової конференції та відповідного збірника стали розвідки, присвячені караїмській релігії. Громади караїмів існували у Галичині та на Волині з XIII ст. і були свого часу доволі чисельними. У наші дні караїзм зберігся у Криму, а от у Західній Україні він – уже історія. Навіть у Галичі, що був центром караїмської спільноти і де побутував особливий – галицький – діалект караїмської мови, залишилася лише одна представниця цієї релігійної й етнічної меншини. А тому спонукою для подальших досліджень мають слугувати статті М. Бацвін “Календарно-релігійні свята караїмів: їх звичаї, обряди та їжа”, Н. Васильчук “Кенаса в Галичі – осередок духовності Галицької караїмської спільноти”, Г. Остащук “Звичаї та обряди караїмів через призму релігійних вірувань”. До повного розкриття не те що віроповчального, а й історичного буття караїмів України у нашій науці ще далеко. Цьому можуть зарадити наступні конференції. “Авраамічні релігії...” пропонують зробити щорічною науковою подією.

Володимир Мороз

VII краєзнавча конференція “Брідщина – край на межі Галичини й Волині”, присвячена 70-й річниці створення Української дивізії “Галичина”

19 квітня 2013 р. у Бродях відбулася VII краєзнавча конференція “Брідщина – край на межі Галичини й Волині”. Захід був приурочений 70-й річниці створення Української дивізії “Галичина”. Організатором конференції виступив Бродівський історико-краєзнавчий музей. Захід підтримали Бродівська районна державна адміністрація, Бродівські районна рада та міська ради. Конференція проходила в районному Народному домі. Взяти участь у роботі конференції змогли науковці, педагоги, краєзнавці та всі охочі з Бродів та Брідщини, Львова, Любара, Радехова, Рівного, Тернополя. Всього було заявлено 29 доповідей. Більшість з них були опубліковані у переддень конференції в шостому науковому збірнику “Брідщина – край на межі Галичини й Волині”. До речі, Бродівський історико-краєзнавчий музей – один з небагатьох у Львівській області, який, не маючи державного фінансування, видає наукові праці. Важливу роль у цьому відіграють меценати. Згаданий збірник видано за фінансової підтримки Станиці Братства колишніх вояків 1 УД УНА в Чикаго, Об’єднання колишніх вояків українських армій в Америці і за сприяння Юліана Чорнія та Ореста Городиського.

У відкритті конференції взяли участь настоятель храму Воздвиження Чесного Животворящого Хреста о. Ярослав Царик, голова Бродівської районної державної адміністрації Василь Стронський, голова Бродівської районної ради Ольга Шайдуліна, директор Бродівського історико-краєзнавчого музею Василь Стрільчук. Ведучими заходу були Надія Степура і Василь Стрільчук. У вітальному слові більшість учасників високо оцінили діяльність працівників Бродівського історико-краєзнавчого музею, відзначили і висловили подяку всім науковцям та краєзнавцям з-поза меж Бродів, які досліджують археологію, історію, культуру Бродів і Брідщини.

На пленарному засіданні виступили кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, історії стародавнього світу Львівського національного університету імені Івана Франка, заступник директора комунального підприємства Львівської обласної ради “Доля” Ярослав Онищук та кандидат політичних наук, доцент кафедри політології Національного університету “Львівська політехніка”, директор комунального підприємства Львівської обласної ради “Доля”, депутат Львівської обласної ради Святослав Шеремета з доповіддю: “Пошуково-ексгумаційні дослідження військових поховань у «Бродівському котлі» на Золочівщині”. Доповідачі наголосили, що пошуково-ексгумаційна робота здійснюється в непростих умовах. Адже важливо не тільки віднайти та дослідити військове поховання, а й ідентифікувати особу, повідомити її родину і т. ін. Однак належним розкопкам заважають “чорні копачі”, які зазвичай розорюють могили, забираючи всі цінні речі, в тому числі жетони-ідентифікатори. Завершилося пленарне засідання презентацією шостого наукового збірника “Брідщина – край на межі Галичини й Волині”, яку провів директор Бродівського історико-краєзнавчого музею Василь Стрільчук¹.

Після обідньої перерви доповідачі виступали у двох секціях: № 1 “Українська дивізія «Галичина». Національно-визвольні змагання. Видатні постаті краю” (голова Василь Стрільчук, секретар Галина Ковальчук) та № 2 “Археологія. Історія Брідщини. Природа краю” (голова Ярослав Онищук, секретар Андрій Корчак).

У секції № 1 з доповідями виступили: директор Центру незалежних історичних студій, молодший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства імені Івана Крип’якевича НАН України Михайло Романюк – “Участь дивізійників в УПА та збройному підпіллі ОУН Золочівської округи”; кандидат історичних наук, голова Радехівського районного краєзнавчого товариства імені Якова Миколаєвича Ігор Гілевич – “Радехівщина та дивізія «Галичина»: джерелознавчо-

¹ Брідщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали сьомої краєзнавчої конференції, присвяченої 70-й річниці створення Української дивізії “Галичина”. – Броди: Просвіта, 2013. – Випуск 6. – 176 с.

історіографічний огляд краєзнавчої літератури другої половини 1980-х – початку 2000-х років”; кандидат історичних наук, доцент кафедри історії і політології Львівської комерційної академії, заступник директора Центру незалежних історичних студій Андрій Сова – “Участь Володимира Мурського в організації «Пласт» у світлі документів Центрального державного історичного архіву України у Львові”; директор Бродівського історико-краєзнавчого музею Василь Стрільчук – “Отець Ісидор Нагаєвський і Брідщина: штрихи до біографії”; поетеса, перекладач, лауреат премії імені Лесі Українки з Любара Ярослава Павлюк – “Слово і чин (Матеріали до біографії Євстахія Колодницького)”; член Національної спілки журналістів України, почесний член Національної спілки краєзнавців України Володимир Ящук – “Федір Бортник: патріотичний характер, сформований обставинами”; відмінник народної освіти України, вчитель-методист з 57-річним стажем роботи, краєзнавець Теодор Зварич – “Воєнні лихоліття 1939–1945 років”; голова районної комунальної телерадіокомпанії “Броди”, керівник інтернет-проекту “На межі територій та епох” Володимир Булишин – “До історії відбудови меморіалу воюючим Першої Української дивізії «Галичина» на горі Жбир у селі Ясенів”; учитель-пенсіонер, краєзнавець із с. Суховоля Василь Романич – “Промінчик, який обламали (До історії проголошення Акту відновлення Української Держави 1941 р.)”.

У секції № 2 доповіді виголосили: кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, історії стародавнього світу Львівського національного університету імені Івана Франка Ярослав Онищук – “Господарська споруда пізньоримського часу з поселення Малинище-I у верхів’ях Серету”; IT-менеджер, журналіст, адміністратор інтернет-порталу “Віртуальний Станиславів” Андрій Климчук – “Мистецькі збірки Підгорецького палацу: галерея власників”; старший науковий співробітник Бродівського історико-краєзнавчого музею Андрій Корчак – “З історії дослідження меморіальної скульптури у Бродівському районі. Експедиції 2008–2012 рр.”; краєзнавець, учитель Лешнівської ЗОШ I–III ступенів Василь Тимкович – “50 пам’яток історії та культури населених пунктів Лешнівської сільради”; кандидат історичних наук, доцент кафедри історії і політології Львівської комерційної академії, заступник директора Центру незалежних історичних студій Андрій Сова – “До історії пам’ятної медалі Дня Українського Спортівця у Бродях 1937 року”; науковий співробітник Науково-дослідного центру “Західагропромпродуктивність” Богдан Лабінський – “Повоєнні руїни (Спогади)”; молодший науковий співробітник НПП “Північне Поділля” Тетяна Петрик – “Північний край Поділля як природоохоронний феномен Брідщини”.

Проведена конференція засвідчила, що з кожним роком цей захід розширює свою географію; учасники конференції порушують актуальні проблеми історії українського визвольного руху ХХ століття, висвітлюють суспільно-політичне та економічне життя, видатних постатей, природу, історичні пам’ятки, етнографію та фольклор Брідщини. Все перелічене вище дасть змогу невдовзі розпочати планування праці над створенням енциклопедії Брідщини.

Андрій Сова